

DM

magazin

Toldalagi

Pál

A szépség foglyai

Demény

Ottó

Valahol ma is

Földbe gyökerezik a lábuk, meghökken szívük hevesen ver, ők a szépség foglyai, néznek kifényesedő, nagy szemekkel,

sóvárognak, sokat epednek, nem tudják, hogy esznek, vagy isznak, de boldogok, ha hozzá érnek a szép formákhoz, s vágyaiknak

engedhetnek; ha valahára kívánságuk valóra válik; nem bánják, ha hamuvá égnék; lángolnak a kilobbanásig.

Lehet hogy kerekded világom valahol ma is létezik nem álom hogy egy messzi téren a kék karókat leverik

Ienni kell egy végtelen pláznak hol nap veri a homokot hol szétvetett karokkal fekszem és sorsomon gondolkodok

hogy létezik még az aréna s benne a buzdító sereg öklök csatája jó ellenfél s kezdődik mindig új menet

lehet hogy semmit el se hagytam de minden ami rámtapadt — az arcom a mellem fedetlen — nem véd meg a tapasztalat

A város, a képzőművészeknek is kiemelt helyet biztosító, műpártoló és támogató tevékenysége szerencsésen találkoztott a képzőművészeti közéletre jellemző, megjelenésében és fontosságában országos méretű mozgással. Az utóbbi évtizedben ugyanis tanúi lehetünk a képzőművészeti kultúra általános érvényű kiteljesedésének, széles körű terjedésének. Már nemcsak a nagy, régi hagyományokkal rendelkező városok, illetve kiállítási helyiségek közvetítik a kortárs magyar képzőművészet eredményeit, hanem egyre több település és intézmény vállalkozik arra, hogy saját lakói, valamint az oda látogatók részére kiállításokat rendezzen. Ez a vállalkozás szolgálja többek között a képzőművészet társadalmi szerepének helyes és tartalmas megtalálását, e művészeti ág és a társadalom kapcsolatának mindkét felet aktivizáló formáinak megteremtését. — a XIV. Szegedi Nyári Tárlat katalógusának előszavában fogalmazta meg ezeket a gondolatokat Bereczky Loránd. S ezeknek a gondolatoknak a jegyében mutatunk be a kiállításon szereplő mintegy 200 művész közel 350 alkotásából egy csoportra való.

Colgota előtt a hetesen

Délben érkezett. El sem olvasta az állomás nevét. Egy bódé előtt gumicsizmás emberek emelgették a sörösüveget. A gebines mutatta meg az utat az aknához.

Az adminisztrátornő hátra sem fordult a kávéillatban, úgy kérdezett:

— Milyen ügyben?

— Egy fejest keresek, akinél minden protekció nélkül be lehet iratkozni bányásznak.

Egy fiú ül a vágat sarkában. Ezt a részt Golgotának hívják. Golgota előtt, a hetesen — mondják a régiek. Várja, hogy a cügos meghozza az újabb üres csilléket, miközben egy másik nem állja ki szó nélkül:

— Mi van, huligán, elfáradtál?

— El bizony, neandervölgyi!

— Meglásd, egyszer beverem a pofádát!

— Itt, öregfiú, én is olyan patkány vagyok, mint te. A szívlapát nekem se könnyebb.

— Ne izgulj, te városi tanult jankó, megszokod még egyszer te is ezt a dohos levegőt.

Még fél óra és kezdődik minden előlről. Nagy megszokás az egész. Beidegződött mozdulatok. Lassan indulnak el háromnegyedkor, van, aki hamarabb. A gongütésig meghúzódnak egy sötét légvágatban és rajtra készen várnak. Gondolatban ilyenkor már cigarettáznak, fürdenek, isznak. Mindegyik az első kassal szeretne kiszállni. Ha valamelyik megindul, a többiek is követik. Ilyenkor nincs könyörület. Ami az útjukba kerül, eltapossák, a gyengébbet félrelökik. Egy nagy robaj, a csizmák tompa puffanása. A legtöbb már oda sem néz a táblára, úgy akasztja le a „dögcédulát”. Slussz-dróton alumíniumkorong, rajta szám. A bányász, amikor dolgozik, nem István, vagy Sándor, hanem csak 70-es... 113-as... Egy szám a nevük. Rohadt egy dolog ilyen gondolatokkal melózni.

— Ne bambulj, huligán, lépj már be — kiáltottak a fiúra a többiek. Ezek a percek azok, amikor az egész napos feszültség oldódni kezd. És ez az átmenet a legveszélyesebb. Ilyen-

kor mindegyik érzékeny, ingerült. Legvadabban akkor dobog a szív, amikor a kas meglődül feléle. A két első előtt úgy peregnék a TH-gyűrűk, mint egy film, amikor vetítés közben megszalad.

Nagy marhaság az egész. Nem szabad odafigyelni. A téglák közé rejtett cigaretta, az most a legfontosabb. A szál Kossuthra kell gondolni, és az első mély slukkra, ami szinte lebunkozza az embert. Aztán jöhet a sör. Mert a bányászok isznak. Gyakorta nem is keveset. Amikor vége a műszaknak, úgy mondják, egy nappal hosszabb lett az élet is. S ezt az egy napot mindig kihasználják. Olcsó az étkezés, a szállás, de annál többet kerül a pálinka meg a nők. A bányászok legtöbbször nem ér rá udvarolni, de nem is szeret. A lényeg, az a fontos.

Az új fiút mindig megnézik a telep asszonyai, lányai. Az emberek jönnek-mennek, van, aki kidől. A csillék viszont nem állhatnak meg. Izzadtan másznak elő az emberek a lejtaknán, a város fölött cikázó drótköteleken.

„Bányászkiállányt óhajt szívem” — énekelte egy asztaltársaság koccintásra készített poharakkal. A dal végén egyhajtásra kiitták a bort.

— Hogy telt a mai nap? — kérdezte az egyik a fiútól.

— Rohadtan!

Nevettek.

— Na, látod, ez már beszéd. Bányász leszel te, előbb-utóbb, huligán.

— Nagy marhák vagytok ti mindannyian.

Újból nevettek. Dicséretnek vették.

Munkaidőben alig szólnak egymáshoz. Legfeljebb káromkodnak. Így szokták meg. Aztán meg mit is mondhatnak. A szívlapát nemcsak a kezüket, de a szívüket is kérésre törte.

Monoton morgásból csak akkor vinnyog fel a fúró, amikor sziklát fog. A szénfalak ropogását pedig előbb-utóbb mind megszokják, elnyomja a csillék koppanása, vagy az emberek sipoló lélegzete. Egymás mellé kuporodnak uzsonnázni. Szorosan, közel egymáshoz. Vagy senki, vagy mind. Így gondolják. Ez törvény. S az ő törvényüket a föld mélye szűli. Rágják a hagymát a zsíroskenyérhez. Ízet egyik sem érzi. A nyelv kiszárad, csak a szemek fehérje vibrál a lámpák fénycsóvaiban. Ilyenkor mind hazagondol... Egy szeanz a mindennapos tízórai. A csendet csak a lapát koccanása és a csillék dübörgése szakítja ketté. Esetleg a mindig éhes patkányok sívítása.

Még egy nap és vége a hétnek. Ma sem történt semmi különleges.

— Ki vagy te? — kérdezte a lány.

— Válassz!

Mindketten úgy érezték, hogy a konyak a fejükbe szállt. A polcon White Horse és Queen Anne. A lemezjátszón Lennon—McCartney, Fool on the Hill című száma, a Bolond a hegyen, harso-

gott. A fiú nézte a lányt, és amikor belekortyolt az italba, azt gondolta, tüzet nyelt.

Világítanak az aknatorony lámpái. A sötétben vibrál a torony szürke váza. A solnis csönget, unottan jó szerencsét kíván, ezért fizetik. Csak a rohanó kas panaszos nyikorgását lehet hallani. Emberek szótlanul hagynak maguk mögött csapatoikat, üres és megrakott csillesort, kurta jó szer... köszönés-sel.

Téged kereslek örökké — írta az utolsó sort a levélre, aztán halkán becsukta maga mögött az ajtót. Hajnalodott. A hegyvidékeken érezhető kora reggeli hűvös szél belekapott a hajába. Siető lépteit elnyelték a macskakövek.

Az anyagmentők lassan tapogattak a pisllakoló lámpafényben. A levegőcsövek örökös sístergése perzsel. Az izzadt arcokat kérés tenyerek törlik le és a kiblist mindenki kiröhögi. Az emberek jönnek-mennek. Naponta új arcokat világít meg az esti eligazítás előtt a felszerenő gyufa lángja. A lányok azonban mindig ott maradnak.

— Miért volt bányában? — kérdezték tőle már vagy negyedszer a felvételin. S ő negyedszer is ugyanazt mondta. Látta az arcokon, hogy ez nem elég. Valamit igazolni kell.

Az egyik ősz hajú kávé szűrőcső, egy vékony pogácsán csámcsogott. Aki kérdezt, éberén figyelt minden mozdulatra. A fiú újból hallotta a csillék csapódását, a támfalak panaszos nyikorgását. Káromkodni szeretett volna.

— Mikor, és miért volt bányában?

— ...

A vizsgabizottság tagjai értetlenül összenéztek.

— Mesélje el részletesen — faggatták.

A düh elvonta a figyelmét a felvételiőről, nem reszketett már a hangja, amikor kibökte:

— Nem büntetésből, vagy börtön helyett!

Mindenki megkönnyebbült. A korábbi feszültség feloldódott, a kérdező szörös ujjait összekulcsolva csak ennyit mondott:

— Na, végre, csakogy ki-mondta. Így már mindjárt más.

— Mit tud a... Mi a véleménye... — s ami ezután következett, az már unalmas, szokványkérdéseknek tűnik egy felvételin.

A vasúti kocsi mellett rohan egy lány. Könnyes a szeme. A szerelvény meglődül. Az ablakon nem néz ki senki, nem intégetnek az ithon maradóknak. Csak a két, végtelenbe nyúló egyenlőségjel, a sínek ébredésnek, amikor megvillan a reggeli napfény karcsú derekukon.

A lejtaknából csörömpölve törnek elő a szénmel megrakott csillék, és a kis bányászváros felett, mint nagy fekete madarak húznak el a szénosztályzó felé.

BAGAMERY LASZLO

Csizmadia Zoltán

Parasztoltár

Pataki József

Női arckép

Dorogi Imre

Dózsa